

Az élelmiszeruzsora fővárosa.

A mi igazságunk. — Mit várhatunk a főváros uraitól. — Miket ígér az alpolgármester.

Fényesebb és egyuttal szomorubb elégtételt tán sohasem kaptunk még, mint most a főváros közélélmézési nyomorúsága ügyében. Mi *kezdetől fogva* követeltük, hogy az ország és a főváros közélélmézését *idejekorán* biztosítsák radikális intézkedésekkel. Sajnos, nem minden írásunk jelenhetett meg, amit ebben az ügyben meg akartunk jelentetni. Ami pedig megjelent, az süket fülekre talált. *Kellő időben* semmi sem történt. Vagy elkésve, vagy sehogy sem teljesítették kívánságainkat.

Igy következett be az a helyzet, hogy ma már Budapesten — és az ország más részeiben is — nemcsak a proletárok nyomorognak és panaszkodnak a közélélmzés szörnyű nyomorúságai miatt, hanem még a kispolgársághoz, a középosztályhoz tartozók is. Ma már majdnem az egész polgári sajtó siránkozik és jajgat az élelmiszeruzsora miatt, a tarthatatlan közélélmzési állapotok miatt. Hónapokon át *egyedül mi* követeltük az e téren való okos, előrelátó gondoskodást. *Akkor* még elejét lehetett volna venni a bekövetkezett nyomorúságoknak; ma már — legalább is erre a termelési évre — késő, ma már csak kisebbrendű enyhítéseket lehet elérni. És *most* az egész sajtó panaszkodik és elismeri a mi régi igazunkat. A főváros közigazgatását is hosszú időn át mi egyedül figyelmeztettük — amennyire szabad volt — kötelességeinek teljesítésére. Támadtuk a közgyűlést és a tanácsot, mert eleinte egyáltalában nem teljesítették kötelességüket, később meg hosszadalmas bizottsági szónoklatokkal, üres fecsegésekkel iparkodtak elhallgattatni a jogos panaszokat. Most pedig a főváros közgyűlése új bizottságot — népélélmzési bizottságot — küld ki, elismerve ezzel, hogy *eddig* sem a közgyűlés, sem a hivatott szakbizottságok, sem a polgármester és a tanács, sem a közélélmzési ügyosztály nem tették meg kötelességüket.

Allandóan hirdettük, hogy a mostani időben a fővárosi kormányzatnak a közélélmzés a legfontosabb ága, amellyel a polgármester is köteles lett volna közvetlenül foglalkozni és amelyet nem volna szabad tudatlan, szűk látókörű, szociális érzék nélkül való, fecsegő egyénekre bízni. Hiába beszélünk. A polgármester inkább választotta a csillogó és a közre nem (legfőljebb csak az egyénre) hasznos közszereplést, a plakát-kibocsátást és táviratváltást, mint a milliós lakosú város népéről való gondoskodást, mint a dolgozó lakosságnak az uzsorától és kiéheztetéstől való megmentését. Most pedig illetékes helyről azzal csillapítják a fölzudult közvéleményt, hogy a polgármester maga fogja a kezébe venni a közélélmzés rendezését, a közélélmzési ügyek eddigi intézőit pedig — a tehetetlen Folkusházy tanácsnokot és a még sokkal alkalmatlanabb Vajna tanácsjegyzőt — skartba fogják tenni... *Most?* Miért nem tették mindezt előbb? Miért nem tették idejében?...

Fényes igazolásai ezek a dolgok a szocialista sajtó kötelességteljesítésének; fényes és szomorú igazolásai. De egyuttal annak is, hogy a *nép szava nem isten szava, ha nincs a népnek politikai hatalma*. Bezzeg, ha az országgyűlésen és a városi képviselőtestületben ott volnának a munkásság küldöttjei, már régen megtörténtek volna a kellő intézkedések.

De mit remélhetünk a népélélmzési bizottságtól, amely hus és vér a hamis szavazatokkal választott és a virilista-lajstromból kikérült közgyűlésből? Mit várhatunk a polgármestertől, aki *eszköz* — bizony csak eszköz! — ennek a képviselőtestületnek a kezében?

... A városházától bizony nem sokat várhatunk már. És a *felelősségrevonás* sem történhetik majd meg a legcélszerűbb módon, mert bizonyos urak ki tudták csinálni, hogy a fővárosi képviselőtestület legközelebbi megújítása — újabb három évre — megint csak a régi, sőt még a réginél is rosszabb választási rendszer alapján történjék és így még tévedésből se kerülhessenek be a nép képviselői a virilisták, nagyrésztvényesek, lakásdrágítók és uzsoraprotektorok társaságába.

*

Leveshúst, hagymát tessék venni!

A kenyérről már nem beszélünk. Drága és ehetetlen. Aki kénytelen megenni, az beteg lesz tőle. Igazság szerint a gazdagokkal kellene megetetni, azok elmehetnek Karlsbadba, kikurálni a gyomrukát. Miért járjanak mindig csak azért Karlsbadba, mert a sok jóval rontják meg a gyomrukát? Meghúnnék egyszer azért is, mert a budapesti hadikenyeret „élvezték“.

Jól van, a kenyér ehetetlen. De ha a ringyongy szegény ember legalább egy hagymát ehetne hozzá vacsorára... Csakhogy a hagyma ára 2 korona!

Hus?! A leveshus 5–6 korona. Különben itt van egy kis friss árjegyzék:

Marhahus hátulja	5.60–5.80
Marhahus eleje	5.60–5.80
Borjuhus bőrben	3.90–4.50
Borjuhus elsőrendű	5.00–5.40
Sertéshus	4.30–4.40
Csirke	5.00–6.00
Tyuk	8.00–10.00
Ruca	8.00–9.00
Lúd kilogramja	3.60–3.80
Turó kilogramja	0.70–1.00
Tojás 14–19 darab	2.00
Vöröshagyma	1.80–2.00

A községi élelmiszerárúszító üzem árai:

Vesepesce-senye	6.80 kilónként
Rostélyos	6.00 "
Leveshus	5.60 "
Sertés-karaj	5.40 "
Csirke, tisztított	4.40 "

Már most tessék vasárnapra egy fél kiló leveshust venni, vagy a hadikenyérhez hagymát!

„Tejrazzia.”

Tej nincs. Ami van, drága. Drága és komisz. Csupa víz. De ne busuljunk, itt van a város-házról a hivatalos, megnyugtató reklámhir:

Tejrazzia a vámoknál.

A főváros közlelmiszerügyi osztálya szombaton éjjel ismét **tejrazziát** tartott. A razzia eredménye annyiban kedvező, amennyiben a hamisított tej mennyisége ez alkalommal már **jóval kevesebb, mint a múltkorai razziánál volt.** A Laszlovsky-vámnál 132 kanna tejet vizsgáltak meg. Ebből 32 gyanusnak látszott és a vizsgálat 28-nál valóban megállapította a hamisítást. A tej 10–20 százalék vizzel volt keverve. Három kanna tej azonban sokkal súlyosabb beszámítás alá esik, mert **kettő 50, egy pedig 40 százalék vizzel volt keverve.** A hamis tej Budakeszi, Pesthidegkuti és Nagykovácsi községekből való. A Déli vasútnál 65 kanna tej közül háromról állapították meg, hogy hamis. Ezt a tejet Kápolnásnyékről és Martonvásárról hozták. A Fehérvári-úti és Átlós-úti vámoknál 211 kanna közül huszonegyet találtak gyanusnak és 16 kannáról megállapították, hogy 10–30 százalék vizzel volt keverve. A kevert tej Albertfalváról, Törökbálintról, Budaörsről és Pátyról való. A rendőrség a hamisítók ellen a legszigorúbb vizsgálatot rendelte el.

Hát ezt ők szerényen **tejrazziának** nevezik. Holott ennyi tejvizsgálatot mindennap kellene tartani. A „razzia” egészen más dolog!

És most megindul a „szigorú vizsgálat”. Elítélnék néhány csalót egy kis pénzbüntetésre. És mi lesz a vámon belül elkövetett hamisításokkal? A budapesti vízvezetési tejjel?

És miért nem **rekvirálják** a tejet? Miért nem szedi el a főváros a behozott tejet? Miért nem veszi át — kellő vizsgálat után — megszabott áron? és miért nem létesít városi tejközpontot, ahonnan intéznék a tejnek méltányos áron való szétosztását?

Mit fecssegnek nekünk razziáról.

Üldözik a piaci csalókat.

A pénteki hetivásár alkalmával különböző csarnokokból és piacokról összesen **tizennégy piaci árust tiltottak ki a vásárfölügyelők árfohajtás miatt.** Egész sor árust följelentettek azért, mert árjegyzékén nem tüntette föl portékája árát vagy pedig a kiírt árnál magasabbat kért. Kilenc árust ellen azért indítottak eljárást, mert a kosárszám eladott gyümölcs és saláta alul sokkal hitványabb minőségű volt, mint a kosár tetejére kirakott holmi.

... Ez már helyes. De miért ilyen elkésve, mikor már jajgat az egész város? Ám jól van... folytassák a csalók és tolvajok üldözését; irtsák ki erélyes kézzel ezt a fekélyt, halásak leszünk érte.

Mit ígér az alpolgármester?

Dr. Bódy Tivadar alpolgármester „A Nap”-nak így nyilatkozott:

A szerdai közgyűlés elfogadta Glücksthal Samu indítványát, amely úgy szól, hogy a közgyűlés válasszon tiztagu **népélelmiszerügyi bizottságot**, amely a belügyi, földmívelésügyi és kereskedelemügyi miniszteriumok képviselőivel egészíti ki magát. Pár nap múlva szakértőkkel kiegészítve, ez a bizottság megkezdí működését. A közlelmiszerügyi ügyosztály mellett ez a bizottság tanácsadóként fog szerepelni. Szomorú dolog, hogy a **közvetítő kereskedelem olyan tulkapásokra ragadtatta magát, mint amilyeneket most látunk.** A vásárcsarnok igazgatósága most állapítja meg a **maximális árakat, amelyeket a jövő héten ki fogunk függeszteni.** Aki a legmagasabb árakat tullepi, egyszerűen kitiltatik a vásárcsarnokból. **A zöldségfélékről maga akar gondoskodni a főváros.** Vidéken nagymennyiségű zöldséget szándékozunk vásárolni. Azt hiszem, az első küldemény már a jövő héten itt lesz. A **lisztügyben** újabb fölterjesztést intéztünk a kormányhoz, amely-

nek a lényege az, hogy a **kukorica lehetőleg teljesen kiküszöböltessek.** Valószínű, hogy akciónk eredményre fog vezetni. **A husdrágaság ellen, sajnos, aligha tehetünk valamit.** A háboru óta két millióal több szarvasmarhát fogyasztottunk el, mint normális időben. Ezt lehetetlen pótolni. A husarak emelkedése tehát megokolt. Azt tervezzük, hogy vidéken, ahol vágóhidak és hűtőkamrák vannak, **sarvasmarhákat és birkákat vásárolunk** s azt elraktárazzuk és fokozatosan Budapestre szállítjuk. Remélhető, hogy ezen az úton sikerül némi árredukálást elérni.

Új bizottság? Erről már elmondtuk a véleményünket.

Maximális árak!... Most? — amikor már a Mont-Blanc tetején vannak az árak? Miért nem korábban? Miért nem akkor, amikor mi sürgettük? Amikor még csak ötven százalék volt a drágulás, holott most már 200–300 percent!

És miért nem lép közbe a város, mint ár-

UTOLSÓ HIREK

Przemysl épen kaptuk vissza.

*

A Népszava haditudósítójának távirata. Megtudjuk przemysli lakóktól, hogyan adta át Kusmanek a várat. — Az orosz uralom Przemyslben. — A cár sétája a halottak tömegei között. — Az oroszok nagymennyiségű élelmiszert hagytak vissza Przemyslben.

(Sajtóhadiszállás, június 5-én. — „A Népszava haditudósítójának távirata. — A sajtóhadiszállás engedelmével.)

Amikor az oroszok előtt bizonyossá lett, hogy Przemysl eleste csak napok kérdése, **eddigi rendjük megbomlott.** A katonaság, amelyet rendszeresen hitegettek, hogy a háboru befejezése Oroszország győzelmével mihamar bekövetkezik: megdöbbenve látta napok óta errefelé menekülő bajtársait. Przemyslben a polgármester Gluskiwicz, lembergi ügyvéd volt. Május 3-án a város parancsnoka elhivatta Svelger rabbi helyettest — mert a főrabbi Bécsbe menekült — és azt mondta neki, hogy a **zsidók menjenek a fenébe**, egyben két várost megjelölt, ahová kellő legitimációval elmehetnek. Az egyik Lemberg, a másik az ekkor még orosz kézen levő Jaroslau volt. A zsidók megvesztegették az orosz határőröket, akik behunyták szemüket és megengedték, hogy mifelénk meneküljenek Lemberg és Jaroslau helyett. De amikor a mieinktől megtudták, hogy Jaroslau elesett, persze odaigyekeztek. Elsőnek érkeztek Leon Blatt és Paul Krieger gazdag przemysli kereskedők, akik végigcsinálták az orosz uralmat. Elmondták, hogy **március 21-én, Kusmanek védnökkéval tombola volt az elesett harcosok özvegyeivel és árvaival**, amelyet Kusmanek és a generálisok végignézték. Az egész ostrom alatt ez volt a legjelentősebb esemény. Az aránylag jókedvben lefolyt tombola után hazamentek, de ugyanazon éjjel 3 órakor rendőrök jöttek a lakásukra és felkötötték a polgárságot, mondván: **Gyülekezzenek mielőbb a Slovakiégo-úlicán.** Reggel 5 órára, amikor a gyülekezés megtörtént, magános lovas érkezett, névszerint Nikkel vezérőrnagy, aki ellovagolva a tömeg sorfala között, beszélni kezdett. Mindenki levette kalapját és halálos csöndben hallgatta.

A várat — mondta — **kényszerűségből földadjuk.** Mindent fölrobbantunk, magam fogom vezetni a robbantási munkákat, amelyek tökéletességét garantálom. Amennyire lehetséges, a derék polgárságot, amely hűségesen kitarthat a katonasággal, a mihamar bevonuló oroszok jóindulatába ajánljuk, mert a katonaság számára nem kérünk az ellenségtől kegyet, csak a sebesülteiknek és a civileknek.

Egyebet nem mondott, ellovagolt. Közben megkezdődött a rémes robbanás, amely tartott szüntelenül. Mindenfelől hatalmas

szabályozó! **Husz millióért** vásárolt a város élelmiszereket. Hol vannak azok? Mikor hozzák piacra **önköltségi áron**, hogy lenyomják az uzsoraárakat? Vagy tán a város szép lassan akarja az élelmiszereket eladni? Szép lassan, hogy az uzsorában kár ne essék?... Szép lassan, száz percentes haszonnal?... Erre nézve kérünk fölvilágosítást!

Ha a kukoricát kiküszöbölik és tisztességes lisztet, kenyeret adnak a lakosságnak (s ráadásul elegendőt is), ezt köszönettel fogadjuk s kis részben való penitenciának beszámítjuk.

Várjuk be a csodát.

Azt mondják, „dr. Bárczy István polgármester szerdán elfoglalja hivatalát. A polgármester megígérte, hogy **minden idejét a közlelmiszer javítására fogja fordítani.**”

Várjuk a csodát. Várjuk, hogyan fogja jóvá tenni a polgármester ur hosszú tíz hónapnak a súlyos mulasztásait, ha csak részben is. Várjuk!

lángoszlopok, **átláthatatlan füstfelhők** meredtek az égnek, így tartott ez reggel 8-ig, amikor az első kozák őrzőjárat megjelent.

Ezeket követték mások, akik **kész plakátokat hoztak**, hirdetvén, hogy **népkönyhákat fognak létesíteni** külön a lengyeleknek és külön a zsidóknak. Egyben közölték, hogy mindenkinek legitimációt kell kiváltania. Igérték, hogy emberségesen fognak bánni a lakossággal, a nyomort igyekeznek enyhíteni. Amde a kinevezett rendőrfőnök első teendője az volt, hogy **tíz lengyel és tizenöt zsidó tuszt elfogatott** és minden embert 45 éven alul még éjjel is előállítatott és meghallgatás nélkül küldte őket Oroszországba. Csekély kivételek nagyon sok váltásdíjért maradhattak Przemyslben. **A przemysli védősereget napokig tartott, míg elszállították**, utoljára sebesülteket, legvégül tiszteket, akik idáig megtarthatták oldalfegyvereiket, de csak amíg Przemyslben voltak, mert elszállításukkor nemzetiségük szerint csoportokra osztották őket és elvették kardjukat mindnyájuktól. Azután külön csoportokban elszállították a tiszteket.

Az oroszok első dolga volt az összes civilerők fölhasználásával a **San-hidat rekonstruálni**, ami csak részben sikerült. A vonat a hevenyészett pillér eleinte nem birta. A San fölött vert pallóhidat az ár elvitte, igazi fölgátokat csak a pontonhid tett. **Ennivalót katonák és civilek az oroszoktól csak harmadnap kaptak**, addig továbbra tengődtek. Április 25-én **érkezett a cár Nikolajeviccsal.** Jövetelét titkolták, mondván, hogy az előkészületek Suchomlinov hadügyminiszternek szólnak, majd azt híresztelték, hogy az anyacárnó érkezik kórházvizitire. A cár Fränkel nevű elmenült ügyvéd gyönyörű villájában lakott a Dvorszkygo-úlicán, amelyet **veszettül őriztek.** Még aznap este elment Franciskaner-úlicán levő tiszti étkezőbe, ott volt 10 óráig. Másnap 7 órakor kelt, kihajtatott kocsin Nikolajeviccsal Ivanovagora erődbe, utján **odáig fegyvertelen katonák állottak sorfalat.** A kapukat bezárták, a házak ablakait a cár látogatása alatt tilos volt megnyitni. Még aznap délután a cár autón kiment Radymnoba, amely mintegy 12 kilométerre van Przemysltől. Radymno egészen kihalt volt. A romhalmazzá lőtt községben a **holttestek között kóborkutyák barangoltak**, a cár elfordította fejét, nem tudta nézni a rémes pusztulást és visszafordult. Przemysl körül **valóságos földalatti városok** vannak, ezek szolgálták az orosz tartalékseregek hajlékát.

Mindennél örvedetesebb, hogy most a **gyönyörű Przemysl, néhány jelentéktelen esetet kivéve, teljesen ép és súlyos harcoknak, véres ostromnak, tereken, házakon, középületeken semmi nyoma.** Élelmickek nagymennyiségben vannak, amelyeket a menekülő oroszok nem vihettek magukkal. Trafikokról, egyéb középületekről és hivatalokról az osztrák címert a cár érkezésekor levették. **Göndör Ferenc.**